

Qlobal geosiyasi nizamın sarıldığı, köhnə təhlükəsizlik təsisatlarının iflic olduğu bir dünyada Cənubi Qafqazda yeni bir güc mərkəzi və sabitlik adası formalaşır. Bu tarixi transformasiyanın mərkəzində isə otuz illik işğala son qoyan, regionun geosiyasi arxitekturasını yenidən cızan və Azərbaycanı qalib dövlətdən global aktora çevirən strateji baxış dayanır: Prezident İlham Əliyev faktoru. Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş və son 22 ildə novatorcasına inkişaf etdirilən bu siyasət, Azərbaycanın tarixi zəfərlərlə möhkəmlənən yeni erasının memarlığıdır.

Zəfərin əsasları: Hərbi qüdrətdən diplomatik təntənəyə

Azərbaycanın son illərdəki yüksəlişinin təməlində 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər dayanır. Lakin bu qələbə anıdan yaranmadı; o, uzunmüddətli, düşünülmüş ordu quruculuğu strategiyasının məntiqi nəticəsi idi. Bu dövrdə Azərbaycan Ordusunun döyüş qabiliyyəti davamlı artırıldı, maddi-texniki baza tamamilə modernləşdirildi və 1300-dən çox adda məhsul istehsal edən güclü müdafiə sənayesi quruldu. Nəticədə, Azərbaycan Ordusu dünyanın ən güclü 50 ordusu sırasına yüksəldi və öz gücünü həlledici döyüşlərdən əvvəl də dəfələrlə nümayiş etdirdi.

Bu gücün ən bariz nümunələrindən biri 2018-ci ilin mayında Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilən uğurlu “Günnüt əməliyyatı” oldu. Bu əməliyyat nəticəsində Şərur rayonunun Günnüt kəndi və bir neçə kəndin ətrafındakı mühüm ərazilər, o cümlədən Qızılqaya və Mehridağ kimi strateji yüksəkliklər işğaldan azad edildi. Ümumilikdə 11 min hektardan çox ərazinin nəzarətə götürülməsi təkcə ərazi qazancı deyildi; bu, həm də Ermənistanın Qarabağdakı qüvvələrinin əsas təchizat xətti olan İrəvan-Gorus-Laçın avtomobil yoluna birbaşa atəş nəzarəti imkanı yaradan hərbi-strateji bir gedış idi. Günnüt əməliyyatı 44 günlük Vətən müharibəsindən öncə Azərbaycan Ordusunun peşəkarlığını, döyüş hazırlığını və mənəvi-psixoloji üstünlüyünü nümayiş etdirən, Zəfərə gedən yolun başlanğıcı sayılan mühüm bir tarixi hadisə idi.

"Dəmir yumruq" əməliyyatı ilə 44 gün ərzində qazanılan şanlı Qələbə, həm də transformasiya məkanında aparılan “qələbə diplomatiyası” ilə müşayiət olundu. Prezident İlham Əliyev müharibə dövründə dünyanın 30-dan çox nüfuzlu media qurumuna müsahibə verərək Azərbaycanın haqq səsinə beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırdı. Zəfər təkcə döyüş meydanında yüzlərlə şəhər və kəndin azad edilməsi ilə yekunlaşmadı; 2023-cü ilin aprelində “Laçın” sərhəd-buraxılış məntəqəsinin qurulması və oktyabrında Xankəndi şəhərində Azərbaycan bayrağı-

Zəfər strategiyası: Prezident İlham Əliyevin yeni Azərbaycanı

nın qaldırılması ilə ölkənin suverenliyi tam bərpa edildi.

Böyük Qayıdış: Milli dirçəlişdən innovativ gələcəyə

Qələbənin yaratdığı yeni reallıqların ən möhtəşəm təəcəssümü Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il Sərəncamı ilə təsdiqlənmiş “Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”dır. Bu, təkcə dağıdılmış şəhərlərin bərpası deyil, həm də Azərbaycanın post-neft dövrü üçün innovativ inkişaf modelinin tətbiqidir. Bu nəhəng işlərin tamamilə Azərbaycanın daxili resursları hesabına aparılması isə ölkənin iqtisadi gücünü və maliyyə müstəqilliyini göstərir. Belə ki, son 22 ildə iqtisadiyyat dəfələrlə böyümüş, birbaşa xarici dövlət borcu ÜDM-in cəmi 6%-i kimi rekord aşağı səviyyəyə endirilmişdir. 75 milyard dolları ötən strateji valyuta ehtiyatlarının xarici dövlət borcunu 10 dəfədən çox üstələməsi bu maliyyə dayanıqlılığının təməlidir. Bərpa işləri çərçivəsində 33 tunel və 84 körpünün salınması, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun 7200 meqavat günəş və 2000 meqavat külək enerjisi potensialı ilə "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi hədəflənir. Zəngilanın Ağalı kəndindəki "ağıllı kənd" layihəsi artıq bu innovativ yanaşmanın real nümunəsidir. Bu

prosesdə şəhid ailələri və qazilərə dövlət qayğısı da ali səviyyədədir. “YAŞAT” Fondu kimi təşəbbüslər və 15 minə yaxın şəhid ailəsi və müharibə əilinə mənzillərin verilməsi, milli birliyin və dövlətin vətəndaşına sahib çıxmasının bariz göstəricisidir.

Geoiqtisadi transformasiya: Enerji habından logistika qovşağına

Prezident İlham Əliyevin strateji zəkası Azərbaycanı bütün Avrasiyanın enerji və nəqliyyat xəritəsində mərkəzi aktora çevirmişdir. "Əsrin müqaviləsi", Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Cənub Qaz Dəhlizi (TANAP, TAP) kimi layihələrlə Avropanın enerji təhlükəsizliyində əvəzsiz rol oynayan Azərbaycan, bu gün Zəngəzur dəhlizi və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu (17 milyon tonadək yük potensialı) kimi təşəbbüslərlə "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişmə nöqtəsinə çevrilir. Ölkənin investisiya cəlbediciliyi son dərəcə yüksəkdir: 2003-2024-cü illərdə iqtisadiyyata 340 milyard dollardan çox sərmayə yatırılıb. Azərbaycanın beynəlxalq reytinglərdə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə lider ölkələrdən biri kimi tanınması və Davos Forumunda hökumətin uzunmüddətli strategiyasına görə ön sıralarda yer alması bu uğurlu iqtisadi modelin beynəlxalq etirafıdır.

Prinsipial liderlik və milli birlik: Vətəndaş mərkəzli dövlət

Prezident İlham Əliyevin “Biz birlikdə güclüyük!” şüarı ilə ifadə olunan siyasətinin əsasında xalqa arxalanmaq və milli birlik dayanır. Bu birliyin ən bariz təzahürü ölkədə formalaşan sağlam siyasi dialoq mühitidir. İqtidar-müxalifət münasibətlərinin konstruktiv məcraya yönəldilməsi, bütün siyasi partiyalarla müntəzəm görüşlərin keçirilməsi və onlarla birgə bəyanatların imzalanması buna sübutdur. 2020-ci il parlament seçkilərindən sonra ilk dəfə olaraq müxalifət partiyalarının Milli Məclis rəhbərliyində təmsil olunması demokratik ənənələrin təkamül yolu ilə inkişafını göstərir. Bu liderlik özünü qlobal böhranlar zamanı da göstərdi. COVID-19 pandemiyası ilə mübarizədə çevik Fəaliyyət Planının qəbulu, əhaliyə və biznesə təqribən 3 milyard dollar həcmində dəstək paketinin ayrılması, habelə Azərbaycanın təşəbbüsü ilə BMT Baş Assambleyasının Xüsusi Sessiyasının keçirilməsi və vaksın millətçiliyinə qarşı qətnamənin irəli sürülməsi, dövlətin həm daxildə, həm də beynəlxalq aləmdə vətəndaş və başəri dəyərlərə sadıqlıyını nümayiş etdirdi. Bu daxili güc özünü müstəqil xarici siyasətdə göstərir. Türkiyə ilə Şuşa Bəyannaməsi sayəsində müttə-

fiqlik səviyyəsinə yüksələn münasibətlər, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində dərinləşən integrasiya, Qoşulmama Hərəkatına uğurlu sədrlik, NATO ilə etibarlı tərəfdaşlıq və 2024-cü ildə COP29 kimi mötəbər bir tədbirin uğurla keçirilməsi Azərbaycanın artan qlobal nüfuzunun təzahürüdür.

İlham Əliyev amili – Zəfərin və gələcəyin təminatı

Son illərin ən böyük transformasiyası coğrafi və iqtisadi sərhədləri aşaraq, birbaşa xalqın mənəvi dünyasında, onun özünənamında baş verdi. Otuz illik məğlubiyyət psixologiyası və ədalətsizlik hissi Prezident İlham Əliyevin liderliyində səfərbər olunan milli iradə ilə qırıldı və öz yerini məğrur, qalib bir xalqın kimliyinə verdi.

Bu tarixi dəyişiklik təkcə emosional bir yüksəliş deyil, həm də milli maraqları bütün digər mülahizələrdən üstün tutan, güc balansını dəqiq hesablayan və ölkəni beynəlxalq təzyiqlərdən qoruyan pragmatik bir strateji suverenlik doktrinasının nəticəsi idi. Bu doktrinanın üç təməli sütünə var idi: reallıqları döyüş meydanında dəyişən hərbi qüdrət; bu gücü maliyyələşdirən və xarici təsir rıçaqlarını neytrallaşdıran iqtisadi müstəqillik; və mürəkkəb geosiyasi mühitdə Azərbaycanın yolunu müəyyən edən çoxşaxəli, prinsipial diplomatiya.

Məhz bu üç amilin vəhdəti sayəsində Azərbaycan regional dinamikaya sadəcə reaksiya verən bir ölkədən Cənubi Qafqaz üçün yeni sülh gündəliyi və əməkdaşlıq arxitekturası təklif edərək bu dinamikanı formalaşdıran əsas aktorlardan birinə çevrildi. Beləliklə, Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə təkcə keçmişin yaraları sağalmadı və problemləri həll edilmədi, eyni zamanda Azərbaycanın XXI əsrdəki yolunu müəyyən edən möhkəm bir irsin təməli qoyuldu. Bu irs – özünə güvənən, qalib kimliyinə sahib xalqın, müstəqil siyasət yürüdən suveren dövlətin və gələcək nəsillər üçün qurulmuş davamlı inkişaf modelinin vəhdətidir. Bu, Azərbaycan üçün artıq geriye dönüşü olmayan yeni bir tarixi mərhələnin başlanğıcıdır.

Beləliklə, hərbi qüdrət, dinamik iqtisadiyyat, innovativ yenidənqurma, strateji dəhlizlər və çoxşaxəli diplomatiya bir-birini tamamlayaraq vahid bir mənzərə yaradır: qlobal qeyri-sabitlik fonunda öz sabitliyini təmin edən, regional oyun qaydalarını müəyyənləşdirən və beynəlxalq gündəmə təsir edən güclü Azərbaycan. Bütün bu tarixi nailiyyətlərin mərkəzində dayanan fundamental amil isə bütün bu prosesləri vahid bir strategiya ətrafında birləşdirən, riskləri düzgün hesablayan və milli maraqları hər şeydən üstün tutan Qalib Liderin siyasi iradəsidir. Bütün yollar sabitliyi, inkişafı, zəfəri və bu reallıqların memarı olan İlham Əliyevi göstərir.

Əziz ƏLƏKBƏRLİ,
Milli Məclisin deputatı,
Qərbi Azərbaycan İcması
İdarə Heyətinin sədri